Ympäristövaliokunta 14.3.2018

Jaakko Rahja
Suomen Tieyhdistys,
jaakko.rahja@tieyhdistys.fi, 0400-423 871

Hallitus on antanut eduskunnalle esityksen yksityistielaiksi. Tieyhdistyksen mielestä esitys on pääperiaatteiltaan ja rakenteeltaan hyvä, mutta kuitenkin muistuttaa, että ns. kansalaislakia tulee kyetä myös maallikoiden käyttää. Siksi lakiin esitetään jäljempänä mainittuja korjauksia.

Ulkopuolisen oikeus käyttää tietä, 28 §

Kysymyksessä on periaate, millä ulkopuolinen voi ja saa käyttää tieosakkaiden ylläpitämää yksityistietä. Kohta kaipaa selkeytystä ollakseen oikeudenmukainen ja yhdenvertainen suhteessa osakkaan oikeuksiin ja velvollisuuksiin ylläpitää tietä ja maksaa sen kustannuksia.

Tiestä aiheutuu osakkaille kustannuksia (investointi, ylläpito), vaikka sitä ei käytettäsikään. Tieosakkaat jakavat nämä kustannukset keskenään *tiestä saatavan hyödyn mukaan*. Lain tulisi tarkastella myös ulkopuolisia tien käyttäjiä samalla periaatteella, eli tiestä saatavan hyödyn mukaan. Lakisesityksen 28 § 1 mom mukaan ulkopuolinen voisi käyttää yksityistietä vapaasti ja saada siitä hyötyä edellyttäen vain, ettei aiheuta *kunnossapidon kustannuksiin* ***selvää lisäystä***. Ulkopuolinen saisi siten hyötyä tiestä vailla tienkäyttölupaa ja myös aiheuttaa osakkaille kustannuksia ilman, että tarvitsee itse maksaa niistä.

Muutosesitys 28 § 1 mom: *Muiden kuin tieosakkaiden hyväksi tapahtuva yksityistien käyttäminen säännöllisiin ja tilapäisiin kuljetuksiin, säännölliseen kulkemiseen sekä vähäistä merkittävämpään muuhun toimintaan on luvanvaraista. Lupaa tien käyttämiseen ei kuitenkaan tarvita jokamiehenoikeuden nojalla tapahtuvaan kulkemiseen tai välttämättömien viranomaistehtävien edellyttämään tienkäyttöön.*

Muutosesitys ei rajoita ns. jokamiesoikeutta. Perustelutekstin vastaavat muutosesitykset; ks. **liite**.

Ulkopuolisen tienkäytön käyttömaksu, 41 §

Nykyiseen lakiin verrattuna uudessaesityksessä ei ole ulkopuolisen velvollisuutta antaa selvitystä, kuinka hän on yksityistietä käyttänyt (kuljetetun tavaran määrä ym.). Tätä maksuhaluttomat tulevat käyttämään hyväkseen, kun jo nykyisin tiekunnat joutuvat tekemään kohtuutonta salapoliisityötä selvittääkseen, kuka on kuljettanut, mitä ja kuinka paljon.

Lisätään nykylain mukaisesti 41 §; *'Milloin joku on velvollinen suorittamaan käyttömaksua, hänen on viivytyksettä tien käytön päätyttyä annettava toimitsijamiehelle tai hoitokunnalle taikka sille, joka on antanut luvan tien käyttöön, selvitys kuljetetun tavaran määrästä sekä kuljetustavasta ja –ajasta taikka tien muusta käytöstä uhalla, että maksun suuruusmuutoin voidaan vahvistaa arvion perusteella.'*

Lisäksi muutosesitys viimeiseen virkkeeseen s.e. ulkopuolisen käyttömaksun määräämisaika on yhdenmukaisuuden ja hallinnon helppouden takia sama 3 v kuin tieosakkaalla (ks. 39 §);

”*Käyttömaksu voidaan määrätä takautuvasti enintään kolmen vuoden ajalta määräämisajankohdasta lukien’*

Tienpitäjän oikeudet kasvillisuuden poistamiseen, 5 §

Kysymyksessä on periaate, millä ja kenen oikeudella voidaan poistaa kasvillisuutta tiealueelta ja sen ulkopuolelta suoja- ja näkemäalueelta.

5 § 3 mom antaa tienpitäjälle oikeuden poistaa kasvillisuutta tiealueelta vain, jos kasvillisuus *haittaa näkemää.* Se on tienpidon ja turvallisen liikkumisen kannalta riittämätön oikeus. Sama oikeus tienpitäjällä olisi lakiesityksen mukaan tiealueen ulkopuolella näkemä- ja suoja-alueilla, mikä puolestaan on tienpitäjän oikeuden tarpeetonta kasvattamista.

Muutosesitys 5 § 3 mom: *Tieoikeuteen sisältyy oikeus puiden, pensaiden ja niiden oksien sekä muiden tienpitoa tai turvallisuutta haittaavien luonnonesteiden poistamiseen tiealueelta. Tiehen kuuluvaksi määrätyltä näkemä- ja suoja-alueelta saa poistaa piha-alueiden ulkopuolelta näkemää ja muuta turvallisuutta haittaavaa luonnontilaista kasvillisuutta kunnan rakennusvalvontaviranomaisen luvalla.*

Muutosesityksessä ainoastaan täsmennetään tienpitäjän oikeuksia likipitäen nykylain mukaisiksi paitsi, että tielautakunnan korvaisi kunnan rakennusvalvontaviranomainen.

Oikaisuvaatimus tiekunnan kokouksen päätöksestä, 65 §

Lakiesityksen mukaan tieosakas tai asianosainen voi tehdä moitekanteen (valitus) tiekunnan kokouksen päätöksestä käräjäoikeuteen, nykyisin kunnan tielautakuntaan. Muutos on oikeuslaitosta tarpeettomasti kuormittava ja 5…10 000 € kustannusriskin takia oikeusturvaa alentava. Tiekunnat käytännössä myös pakotetaan hankkimaan oikeusturvavakuutus.

Kuntien tielautakuntien lakkauttamisen takia pääosa tielautakunnan asioista siirretään MML:n yksityistietoimituksessa (maanmittaisinsinööri) ratkaistavaksi. Tieyhdistys katsoo, ettei ole todellista estettä sille, että oikaisuvaatimus tiekunnan kokouksesta tehtäisiin MML:n yksityistietoimitukselle. Em. kustannus- ja oikeusturvasyiden lisäksi tämä huomattavasti selkeyttäisi ’tavallisille’ ihmisille sen, missä elimessä hänen kulloinenkin yksityistieasia käsitellään.

Ulosotto, 42 §

Kysymyksessä on tie- ja käyttömaksujen ulosotto. Se olisi jatkossakin mahdollista ilman oikeuden erillistä päätöstä, mikä on erittäin hyvä ja liki välttämätöntä. Lakiesityksessä ulosotto olisi kuitenkin - nykylaista poiketen - käyttömaksujen osalta mahdollista tiekunnan toimielimen (toimitsijamies, hoitokunta) määräyksen perusteella. Iso riski on, että tämä tuottaa ulosottoon epäselviä ja kiistanalaisia hakemuksia.

Tieyhdistys esittää, että käyttömaksu, josta maksaja ja tiekunnan toimielin (toimitsijamies, hoitokunta) ovat eri mieltä, tulisi saattaa tiekunnan kokouksen päätettäväksi. Vasta sen päätöksen perusteella käyttömaksu olisi ulosottokelpoinen.

LIITE

Lain 28 § **perustelutekstiin** Tieyhdistys esittää seuraavia muutoksia;

- 2. kappale; ’ … *tien käyttäminen säännöllisiin ja tilapäisiin kuljetuksiin, säännölliseen kulkemiseen tai vähäistä merkittävämpään muuhun toimintaan olisi luvanvaraista.’*
- 2. kappale; *’Luvanvaraisuuden ulkopuolelle jäisi siten jokamiehen käytön sekä viranomaistoimintaan liittyvän tienkäytön lisäksi erityisesti muu kuin säännöllinen kulkeminen yksityistiellä, ellei kyse ole jostakin vähäistä merkittävämmästä toiminnasta. Myöskään tien …*’
- 4. kappale; *’…Tällainen kulkeminen ei olisi luvanvaraista, jos kysymys olisi vähäisestä toiminnasta. Luvanvaraista olisi sen sijaan vähäistä merkittävämpi toiminta, johon liittyisi toiminnan järjestämistä, tien käyttämisestä saatava taloudellinen hyöty, tien käytön rasittavuus, kunnossapitokustannusten lisääntyminen tai tien käytön jatkuvuudesta ja käyttökertojen tiheydestä aiheutuva haitta. Poronhoitoalueilla…’*
- 6. kappale; ’ *Vähäistä merkittävämpi muu toiminta olisi momentin mukaan luvanvaraista. Ulkopuolinen ei voisi käyttää tieosakkaiden kustannuksellaan ylläpitämää tietä taloudellisessa hyötymistarkoituksessa ilman käyttömaksua, jonka suuruutta määrättäessä otettaisiin huomioon mahdollisten kunnossapitokustannusten lisääntyminen.’*
- 6. kappale; ’*…olisi toiminta luvanvaraista. Myös tien käytön jatkuvuus ja käyttökertojen tiheys voi aiheuttaa haittaa osakaskiinteistöille ja niiden liikenteelle. Joskus lisäkustannuksia tai haittaa voi aiheutua tilapäisestäkin toiminnasta’.*
- 12. kappale; ’*…suorittamaan tien käytöstä käyttömaksun. Käyttömaksu voidaan siten määrätä myös tilanteissa, joissa tien käyttö muuhun toimintaan jälkikäteen osoittautuu vähäistä merkittävämmäksi. Momentissa viitattaisiin …’*

PL 55, Sentnerikuja 2
00441 Helsinki
0207 861 000
www.tieyhdistys.fi
etunimi.sukunimi@tieyhdistys.fi